

Волошина Оксана Володимирівна,
ORCID ID: 0000-0002-7679-9555
кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри української та іноземних мов
Вінницький національний аграрний університет

МЕТОДИ ФОРМУВАННЯ ЛІНГВОСОЦІОКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ В ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ПРИ ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦІВ З ЕЛЕКТРИЧНОЇ ІНЖЕНЕРІЇ

METHODS OF FORMING LINGUISTIC AND SOCIO-CULTURAL COMPETENCE IN THE PROCESS OF STUDYING A FOREIGN LANGUAGE IN THE TRAINING OF ELECTRICAL ENGINEERING SPECIALISTS

В статті досліджено лінгвосоціокультурні компетентності фахівців з електричної інженерії як особливий комунікативний процес, що має свої характерні відмінності, умови організації та перебігу. Набуття кваліфікації з електроенергетики, електротехніки та електромеханіки вимагає опанування великого обсягу сучасної технічної документації закордонних виробників техніки та дослідників, що неможливо без вивчення іноземної мови. В процесі формування професійних навичок для фахівців з електричної інженерії, необхідно виділити необхідність: креативного та аналітичного мислення, технологічну грамотність, допитливість і здатність до навчання протягом усього життя, стійкість, гнучкість і адаптивність, системне мислення, вміння працювати зі штучним інтелектом і великими даними, мотивація і самосвідомість, а також управління талантами та ефективна взаємодія з персоналом. Вивчення іноземної мови фахівцями з електричної інженерії, повинна включати диференційований підхід до навчання, який враховує різноманітність інженерної діяльності та потреби фахівців у використанні іноземної мови в конкретних професійних контекстах. Професійна іншомовна освіта фахівців з електричної інженерії включає в себе навчання іноземним мовам з акцентом на розвиток професійних компетенцій, необхідних для ефективної міжкультурної та професійної комунікації. В структурі професійно-ціннісних орієнтацій фахівців з електричної інженерії виділено компоненти: когнітивний (цінності-знання), емоційно-особистісний (цінності-якості), рефлексивно-діяльнісний (цінності-відносини). Когнітивний компонент професійно-ціннісних орієнтацій фахівців з електричної інженерії включає володіння інформацією про зміст і сутність професії та професійних цінностей, а також особистісну спрямованість професійно-ціннісних орієнтацій. Емоційно-особистісний компонент професійно-ціннісних орієнтацій студентів характеризує сукупність якостей, динаміку емоцій і почуттів майбутніх фахівців з електричної інженерії стосовно професії. Рефлексивно-діяльнісний компонент професійно-ціннісних орієнтацій фахівців з електричної інженерії відображає практичний, дієвий, регулятивний характер професійних орієнтацій особистості. Теоретична підготовка включає: вивчення спеціальної та науково-технічної літератури; реалізацію в навчанні компетентнісного, аксіологічного, комунікативно-діяльнісного підходів; формування наукових шкіл; організацію виставок; самоосвіту; мікродослідження. Практична підготовка включає: використання потенціалу практичних занять; проходження загальноінженерної, навчальної та виробничої практики; науково-дослідницьку роботу студентів. Введення в навчання тренінгів, ігор, інтерактивних методів: використання елементів тренінгу (тренінг з професійної затребуваності, адаптаційні тренінги, тренінги-семінари), використання навчальних ігор, дискусії, обговорення проблемних ситуацій (займи позицію, шкала думок, дерево рішень, «аналіз казусів»).

Ключові слова: лінгвосоціокультурні компетентності, міжкультурна комунікація, полікультурне спілкування, іноземна мова, електрична інженерія.

The article examines the linguistic and sociocultural competences of specialists in electrical engineering as a special communicative process that has its own characteristic differences, conditions of organization and progress. Acquiring a qualification in electrical engineering, electrical engineering and electromechanics requires mastering a large volume of modern technical documentation of foreign equipment manufacturers and researchers, which is impossible without learning a foreign language. In the process of forming professional skills for specialists in electrical engineering, it is necessary to highlight the need for: creative and analytical thinking, technological literacy, curiosity and the ability to learn throughout life, resilience, flexibility and adaptability, systems thinking, the ability to work with artificial intelligence and big data, motivation and self-awareness, as well as talent management and effective interaction with personnel. Learning a foreign language by specialists in electrical engineering should include a differentiated approach to learning that takes into account the diversity of engineering activities and the needs of specialists in using a foreign language in specific professional contexts.

Professional foreign language education of electrical engineering specialists includes learning foreign languages with an emphasis on the development of professional competencies necessary for effective intercultural and professional communication. In the structure of professional value orientations of electrical engineering specialists, the following components are distinguished: cognitive (values-knowledge), emotional-personal (values-quality), reflexive-active (values-relationships). The cognitive component of professional value orientations of electrical engineering specialists includes the possession of information about the content and essence of the profession and professional values, as well as the personal orientation of professional value orientations. The emotional and personal component of professional and value orientations of students characterizes the set of qualities, the dynamics of emotions and feelings of future specialists in electrical engineering in relation to the profession. The reflexive and active component of the professional and value orientations of electrical engineering specialists reflects the practical, effective, regulatory nature of the professional orientations of the individual. Theoretical training includes: study of special and scientific and technical literature; implementation of competency-based, axiological, communicative-activity approaches in education; formation of scientific schools; organization of exhibitions; self-education; micro research. Practical training includes: using the potential of practical classes; completion of general engineering, educational and production practice; research work of students. Introduction of trainings, games, interactive methods into training: use of training elements (training on professional demand, adaptation trainings, training seminars), use of educational games, discussions, discussion of problem situations (take a position, opinion scale, decision tree, "case analysis").

Key words: linguistic, sociocultural competencies, intercultural communication, multicultural communication, foreign language, electrical engineering.

Постановка проблеми. Необхідність формування лінгвосоціокультурної компетентності як важливе явище життя сучасного суспільства, та особливий феномен політичних, соціальних і, безумовно, освітніх прагнень займає особливе місце у світових процесах розвитку соціуму. Для нашої країни даний феномен завжди був вагомим в історичному контексті. Як країна, яка історично підтримує активні економічні та політичні зв'язки, наша держава завжди шукала можливі шляхи та орієнтири в побудові ефективних комунікацій, що ведуть до результативних дій і рішень.

Традиційно освіта розглядається дослідниками як особлива форма трансляції культури. Лінгвосоціокультурна компетентність в даному випадку являється необхідним засобом, нагально необхідним в освітній практиці взагалі і у виховному середовищі університету, зокрема.

В сучасному світі поглиблюються міжнародні політичні, економічні, освітні та культурні обміни. Знаходячись на шляху вступу до Європейського Союзу, Україна все більше зближується з не тільки з країнами які входять до його складу, але й з країнами інших континентів в соціально-політичній, торговельній, культурній, економічній, освітній сферах.

Також, Україна та країни Європейського Союзу поглиблюють і розвивають стратегічне співробітництво в різних галузях, та все більше взаємодіють у таких сферах, як політика, економіка, культура та освіта. Таке поглиблення взаємодії, особливо на культурному та освітньому рівнях, підкреслює важливість розвитку навичок лінгвосоціокультурної компетентності для населення в цілому і молоді, яка навчається, зокрема.

Лінгвосоціокультурна компетентність для фахівців з електричної інженерії – це особливий комунікативний процес, що має свої характерні відмінності, умови організації та перебігу.

Професійний зміст лінгвосоціокультурної компетентності для фахівців з електричної інженерії включає різні аспекти, пов'язані зі спілкуванням людей, що представляють різні культури. Майбутнім фахівцям з електричної інженерії, цілком можливо, доведеться володіти терміносистемою, знати діловий етикет, норми безпеки праці та юридично-правові стандарти, прийняті у країні замовника, вміти інтерпретувати одиниці вимірювання, технічні символи, та види маркування обладнання, які відрізняються в різних країнах, культури роботи в одній організації, взаємодії при роботі на рівні державної структури тощо.

Отже, нагальної необхідності набуває лінгвосоціокультурна компетентність, міжкультурні комунікації, що включають глибоке знання культури своєї країни і знання культури та мови представників інших країн. Вміння та навички спілкування, що передбачають грамотну взаємодію не тільки з представниками своєї, але й інших культур. Толерантність, яка виражається в терпимості та зацікавленості в ситуації спілкування, при цьому зберігається власна ідентичність і стійкість до впливу з боку представників іншої культури. Навички лінгвосоціокультурної компетентності – це унікальне конкретне вираження міжкультурної комунікативної компетенції, під якою розуміється здатність людини ефективно використовувати мовні та немовні засоби для спілкування, розуміння та адаптації до різних культурним традиціям у міжкультурних ситуаціях.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

В сучасних публікаціях закордонних та українських науковців наведено процес формування лінгвосоціокультурної компетентності в процесі вивчення іноземної мови. Дослідження теоретичних та прикладних підходів до формування професійної компетентності в іномовному середовищі та формування лінгвосоціокультурної компетентності наведено в публікаціях таких вчених, як Волошина О. (2024) [2], Кравець Р. А. (2020) [8], Можаровська О. Е. (2020) [23], Кужельс М., Жерліцин Д., Нечипоренко А., Лутковська С., Мазур Г. (2023) [38].

Особлива увага приділяється дослідженням методів навчання іноземної мови у роботах таких авторів, як Довгань Л. І. (2009) [15], Сіладі В. В., Берта Е. Т., Холод І. В. (2024) [24], Капранов О., Волошина О. (2023) [28]. Характерні особливості організації професійно-орієнтованого навчання при підготовці фахівців з електричної інженерії наведено у публікаціях таких науковців, як Белкін І. В., Гонтарук Я. В., Трапаїдзе С. М. (2022) [1], Ковальова К. В. (2017) [17], Купчук І. М., Гонтарук Я. В., Присяжнюк Ю. С. (2022) [19]. Але, ми можемо відмітити недостатність наукових розробок з дослідження методів формування лінгвосоціокультурної компетентності в процесі вивчення іноземної мови безпосередньо при підготовці фахівців галузі електричної інженерії.

Мета статті. Метою статті є дослідження методів формування лінгвосоціокультурної компетентності в процесі вивчення іноземної мови при підготовці фахівців з електричної інженерії.

Методи та методика дослідження. В процесі написання публікації використовувались наступні методи дослідження: загальнонаукові методи – аналіз, синтез, моделювання, класифікація; теоретичні методи – вивчення вітчизняної та зарубіжної літератури, аналіз освітньо-професійної програми спеціальності електрична інженерія; емпіричні методи, серед яких спостереження, опис, метод оцінки.

Виклад основного матеріалу. Сучасна професійна освіта фахівців з електричної інженерії є сферою яка динамічно розвивається, та перебуває під впливом як глобальних, так і локальних тенденцій. Набуття кваліфікації з електроенергетики, електротехніки та електромеханіки вимагає опанування великого обсягу сучасної технічної документації закордонних виробників техніки та дослідників, що неможливо без вивчення іноземної мови. Вивчення іноземної мови в нашій країні стає все більш важливим в світлі глобалізації та

інтеграції у світовий освітньо-професійний простір, що пов'язано з необхідністю підготовки фахівців, які володіють іноземними мовами на рівні міжнародних стандартів і здатні ефективно взаємодіяти в міжкультурній та професійній комунікації. Важливо відмітити, що питання професійної іноземної освіти фахівців з електричної інженерії стають актуальними психолого-педагогічними проблемами, що пов'язано з тим, що вивчення іноземної мови фахівцями з електричної інженерії має вирішальне значення для формування конкурентоспроможних кадрів, здатних адаптуватися до вимог сучасного міжнародного ринку праці.

В процесі формування професійних навичок для фахівців з електричної інженерії, необхідно виділити необхідність: креативного та аналітичного мислення, технологічну грамотність, допитливість і здатність до навчання протягом усього життя, стійкість, гнучкість і адаптивність, системне мислення, вміння працювати зі штучним інтелектом і великими даними, мотивація і самосвідомість, а також управління талантами та ефективна взаємодія з персоналом. В зв'язку з чим в освітній практиці фахівців з електричної інженерії потрібна інтеграція іноземних мов у професійні дисципліни, що дозволить студентам не тільки набути мовних навичок, але й розвинути необхідні лінгвосоціокультурні компетентності для успішної кар'єри в умовах глобальної економіки.

Вивчення іноземної мови є складним і багатограним процесом, який включає не тільки безпосередньо вивчення мови, але й розвиток міжкультурних навичок. Згідно з сучасними дослідженнями, успішне володіння іноземною мовою вимагає розуміння соціальних та культурних аспектів, пов'язаних з носіями мови.

Згідно з теорією Волошиної О., вивчення іноземної мови – це галузева науково-практична область з генеруючою здатністю і з сучасно-актуальною єдиною науково-теоретичною платформою, яка досягається шляхом формування комунікативної компетентності у студентів [2, с. 79–90].

Кравець Р. А. також вважає, що навчання іноземної мови має підвищити не тільки мовні навички, але й культурну обізнаність студентів, щоб вони могли активно брати участь у міжкультурному діалозі. Для чого, особливу увагу необхідно приділяти педагогічному проектуванню технології формування полікультурної компетентності майбутніх фахівців [18, с. 210–211].

Капранов О. розглядаючи потенціал іншомовної освіти, включає чотири основні аспекти:

пізнавальний, розвивальний, виховний і навчальний, що робить іншомовне навчання більш широким, визначаючи його важливою частиною загального культурного поля. Такі багатогранні аспекти складають основоположну базу для формування у студентів готовності до дії в багатомовному середовищі [33, с. 49–52].

Отже, на думку багатьох науковців, іноземна мова виступає не тільки засобом комунікації, але й ключовим інструментом освоєння культури, а також способом формування особистісних якостей студентів. Такий підхід базується на тріаді «мова – культура – особистість», де мова відіграє головну роль.

Отже, ми можемо визначити процес вивчення іноземної мови як багатоаспектне явище, що об'єднує освітні, культурні та особистісні складові, оскільки іншомовна підготовка конкурентоспроможного фахівця з електричної інженерії характеризується інтеграцією загальнокультурної та професійної підготовки, розвитком особистісних якостей, прагненням до самореалізації та використанням передових технологій навчання. При цьому, дана підготовка повинна створювати умови для персоналізованої освітньої траєкторії, що враховує здібності та мотиви студента, а також формування вміння адекватно реагувати в різних ситуаціях іншомовного спілкування. Також, це підтверджує ідею про те, що іншомовна освіта виходить за рамки традиційного вивчення мови і стає важливим інструментом підготовки фахівців до успішної професійної діяльності.

В наукових публікаціях авторами [1; 3; 9; 11; 17; 18; 22; 23; 26] зазначено, що іншомовна освіта передбачає цілеспрямований процес навчання іноземної мови з акцентом на її практичному використанні у професійній сфері, а також на розвитку необхідних мовленнєвих і комунікативних навичок у всіх її видах і проявах. Вивчення іноземної мови розглядається як складний процес, що включає в себе не тільки освоєння лінгвістичних аспектів, але й розуміння мови як соціальної практики, що сприяє створенню та інтерпретації смислів у професійному та культурному контекстах. Тим самим автори підкреслюють важливість розвитку лінгвосоціокультурні компетентності, що формує у студентів навички ефективної комунікації в мультикультурному та багатомовному контексті.

Такий багатогранний підхід до освітнього процесу підкреслює його комплексний характер, який вимагає інтеграції різних методів і методологічних навичок. З точки зору системного аналізу, освіту можна розглядати як динамічну

систему, що складається з взаємопов'язаних елементів – цілей, змісту, методів, процесів і результатів навчання, які повинні бути узгоджені та спрямовані на вирішення конкретних завдань, що підкреслює необхідність цілеспрямованого проектування освітніх програм, що враховують як соціальні потреби, так і індивідуальні особливості студентів.

Процес вивчення іноземної мови в даному контексті, означає будь-яку зміну в поведінці, знаннях, інформації, розумінні, світогляді, системі цінностей або вміннях і навичках. Вивчення іноземної мови може здійснюватися за певних умов, таких як: цілеспрямованість, планування, послідовність навчальних дій, розробка моделей навчання з чітко визначеними цілями, вибір форми навчання та реалізація методики. Таким чином, навчання – це спеціально організований, цілеспрямований і керований процес взаємодії педагога і студентів, в процесі якого здійснюється їх виховання і розвиток, а також оволодіння знаннями, вміннями і навичками [4, с. 29–32; 5, с. 530–533; 10, с. 220–224; 14, с. 76–78; 15, с. 23–24].

В наукових публікаціях педагогічного спрямування авторами [6; 7; 8; 12; 13; 16; 18; 24; 25; 28; 33] під навчанням розуміють – цілеспрямований, систематичний, організований процес отримання знань, умінь, навичок, а освіта – це результат навчання особистості. Тому, ми можемо розмежувати визначення навчання і освіти. Освіта має більш широке поняття і тісно пов'язана з навчанням. Прийнято вважати, що освіта – це процес передачі знань (за нього відповідальний викладач і заклад освіти), а навчання – це процес отримання знань (за нього відповідальний студент і викладач – розробник курсу дисципліни).

На думку авторів [19; 20; 21; 27; 29; 36; 37] професійна освіта являється важливою складовою в системі освіти, а при її розвитку слід враховувати: національний досвід і світові тенденції; процес інтеграції освіти, науки, техніки і виробництва; розвиток тенденцій креативності професійної освіти; а також взаємодію освітнього ринку з ринком праці. Таким чином, професійна освіта формує фахівців з електричної інженерії для нового якісного рівня інноваційного та професійного потенціалу країни, здатного надати абсолютно новий імпульс трансферту технологій у стратегічному розвитку держави.

Дані підходи та точки зору підкреслюють критичну важливість професійної іномовної освіти у підготовці майбутніх фахівців з електричної інженерії, здатних ефективно

функціонувати в міжнародному середовищі. І тому, ми можемо визначити професійну освіту як системно організований масив навчальної інформації та способів формування компетенцій фахівців з електричної інженерії. В визначення професійного навчання необхідно також включити підготовку, перепідготовку та підвищення кваліфікації фахівців. Воно передбачає внесення змін у мислення, знання та дії студентів, що робить даний процес необхідним для вирішення широкого спектру професійних завдань.

Вивчення іноземної мови фахівцями з електричної інженерії, повинна включати диференційований підхід до навчання, який враховує різноманітність інженерної діяльності та потреби фахівців у використанні іноземної мови в конкретних професійних контекстах. Тобто, освіта повинна передбачати навчання мовних навичок, необхідних для виконання різних видів інженерної роботи, таких як виробничо-технологічна, проектно-конструкторська, науково-дослідна та організаційно-управлінська діяльність. Такий підхід дозволить не тільки поглибити мовні навички студентів, а й інтегрувати їх у професійну діяльність, формуючи у майбутніх фахівців здатність до гнучкого застосування мови в різних професійних ситуаціях. Основним аспектом даного підходу є створення завдань, що імітують реальні сценарії професійного життя. Вони повинні містити проекти, що передбачають спільну роботу над вирішенням актуальних інженерних завдань, групові обговорення, роботу в малих командах і презентації. Таким чином, студенти активно застосовують іноземну мову в процесі роботи, покращуючи не тільки мовні компетенції, а й розвиток критичного мислення, адаптивності до змін і міжкультурної комунікації [18, с. 210–211; 30, с. 84–86; 31, с. 79–80; 32, с. 332–235].

Таким чином, виходячи з наведених науково-педагогічних досліджень, ми можемо відмітити, що професійна іншомовна освіта фахівців з електричної інженерії включає в себе навчання іноземним мовам з акцентом на розвиток професійних компетенцій, необхідних для ефективною міжкультурної та професійної комунікації. Професійна іншомовна освіта охоплює аспекти вивчення мови, культурні контексти, міжкультурні навички, а також вимагає інтеграції знань з професійними та особистісними якостями, що робить її важливим інструментом підготовки конкурентоспроможних кадрів у технічних галузях.

Авторами в публікаціях [6; 7; 8; 12; 13; 16; 18; 24; 25; 28; 33] наведені дослідження

професійно-ціннісних орієнтацій студентів. Ціннісні орієнтації фіксують внутрішню схильність, прагнення особистості на когнітивному (раціональному), афективному (емоційному) і конативному (поведінковому) рівнях.

Професійні ціннісні орієнтації фахівців з електричної інженерії ми можемо розглядати як цілісно-особистісне формування, що відображає сформовану систему знань і ціннісне ставлення до професії, готовність реалізуватися у професійній діяльності відповідно до цінностей, значущих для особистості і суспільства.

Виходячи з цього, у структурі професійно-ціннісних орієнтацій фахівців з електричної інженерії ми можемо виділити такі компоненти: когнітивний (цінності-знання), емоційно-особистісний (цінності-якості), рефлексивно-діяльнісний (цінності-відносини) [18, с. 210–211; 34, с. 98–102; 35, с. 56–58].

Когнітивний компонент професійно-ціннісних орієнтацій фахівців з електричної інженерії включає володіння інформацією про зміст і сутність професії та професійних цінностей, а також особистісну спрямованість професійно-ціннісних орієнтацій.

Емоційно-особистісний компонент професійно-ціннісних орієнтацій студентів характеризує сукупність якостей, динаміку емоцій і почуттів майбутніх фахівців з електричної інженерії стосовно професії.

Рефлексивно-діяльнісний компонент професійно-ціннісних орієнтацій фахівців з електричної інженерії відображає практичний, дієвий, регулятивний характер професійних орієнтацій особистості.

Цінності-знання – теоретико-методологічні знання, представлені у вигляді теорій розвитку особистості, закономірностей і принципів побудови та функціонування професійної діяльності. Оволодіння фахівцями з електричної інженерії певними знаннями дозволяє орієнтуватися в професійній інформації, вирішувати технологічні завдання на рівні сучасної теорії та технології.

Цінності-якості – пов'язані між собою індивідуальні, комунікативні, діяльнісно-професійні та поведінкові якості особистості. Цінності-якості відображаються в здібностях студентів: здатності програмувати свою діяльність, передбачати її результат, співвідносити свої цілі та дії з цілями та діями інших.

Цінності-відносини – особистісно-професійна позиція як сукупність відносин суб'єктів, ставлення до себе і власної професійної діяльності.

За ступенем сформованості ціннісних орієнтацій студентів ми можемо зробити висновки про етапи розвитку особистості, саме даний факт обумовлює те, що в психологічній науці ціннісні орієнтації прийнято вважати одним з важливих компонентів структури освіти студентів [18, с. 210–211; 38, с. 25–26; 39, с. 78–80; 40, с. 126–129].

Формування у фахівців з електричної інженерії ціннісного ставлення до професійної діяльності і як самоцінності – це тривалий процес, що передбачає цілеспрямовану роботу протягом усього навчання в університеті за даним напрямком. Аналіз сучасної практики підготовки фахівців з електричної інженерії дозволяє нам виділити найважливіші з них: теоретична і практична підготовка, введення в навчання тренінгів, ігор, інтерактивних методів.

Теоретична підготовка включає: вивчення спеціальної та науково-технічної літератури; реалізацію в навчанні компетентнісного, аксіологічного, комунікативно-діяльнісного підходів; формування наукових шкіл; організацію виставок; самоосвіту; мікродослідження.

Практична підготовка включає: використання потенціалу практичних занять; проходження загальноінженерної, навчальної та виробничої практики; науково-дослідницьку роботу студентів.

Введення в навчання тренінгів, ігор, інтерактивних методів: використання елементів тренінгу (тренінг з професійної затребуваності, адаптаційні тренінги, тренінги-семінари), використання навчальних ігор, дискусії, обговорення проблемних ситуацій (займи позицію, шкала думок, дерево рішень, «аналіз казусів»).

Позанавчальна діяльність включає: організацію дискусійних клубів, інтернет-конференції, дні відкритих дверей тощо.

Отже, процес формування лінгвосоціокультурної компетентності в процесі вивчення іноземної мови при підготовці фахівців з електричної інженерії ми можемо запропонувати з урахуванням аксіологічного, особистісно-орієнтованого, індивідуально-діяльнісного, комунікативно-діяльнісного, компетентнісного та полікультурного підходів, що дозволяє за допомогою створення педагогічних умов і послідовної реалізації когнітивно-гносеологічного, емоційно-особистісного та рефлексивно-діяльнісного етапів забезпечити позитивну динаміку у формуванні професійно-ціннісних орієнтацій студентів.

Аксіологічний підхід базується на розумінні соціальної природи цінностей, рефлексії

сенсожиттєвих питань з позицій позитивнотворчих цінностей, впливу якісного вибору цінностей на формування ціннісних орієнтирів особистості, на розвиток її духовного, морального і творчого начал, на ціннісні результати у всіх сферах життєдіяльності [18, с. 210–211; 38, с. 25–26; 41, с. 236–240; 42, с. 62–66; 43, с. 19–22].

Здійснення особистісно-орієнтованого підходу до формування інноваційно-освітнього середовища в закладі вищої освіти полягає в цілеспрямованому залученні до процесу професійного становлення потенційних можливостей студента як суб'єкта, особистості, індивідуальності; у впровадженні гуманістичної парадигми освітнього процесу в університеті.

Індивідуально-діяльнісний підхід передбачає, що в центрі навчання знаходиться студент (його мотиви, цілі, психологічний тип) [18, с. 210–211; 38, с. 25–26; 41, с. 236–240; 42, с. 62–66; 43, с. 19–22].

Комунікативно-діяльнісний підхід передбачає не просто засвоєння знань, а й оволодіння певними видами професійної діяльності – пізнавальною, ціннісно-орієнтовною, перетворювальною, комунікативною та естетичною – в єдності.

Компетентнісний підхід у контексті вивчення іноземної мови базується на формуванні компетентності майбутніх фахівців з електричної інженерії, що відображає їх знання, вміння, навички, професійно важливі якості та ціннісні орієнтації [18, с. 210–211; 38, с. 25–26; 41, с. 236–240; 42, с. 62–66; 43, с. 19–22].

Полікультурний підхід ми можемо розглядати як спрямованість змісту освіти і виховання на формування у студентів готовності до усвідомленого вибору культурних цінностей і продуктивної діяльності в умовах культурного різноманіття суспільства.

Таким чином, ми можемо відмітити, що фахівці з електричної інженерії відрізняються особливою орієнтацією на наукову та технологічну сферу. Їх основним завданням є набуття необхідних професійних навичок і знань, що відповідають вимогам ринку праці. Тому, вивчення іноземної мови повинно бути спрямовано саме на задоволення даних потреб.

Основна відмінність полягає в тому, що іноземна мова виступає інструментом комунікації в науковій сфері і необхідна для осмислення та відтворення наукового і технічного змісту. Таким чином, основною метою навчання є формування здатності вільно спілкуватися на професійному рівні і правильно інтерпретувати тексти технічного спрямування.

Основні завдання викладання іноземної мови для фахівців з електричної інженерії включають:

- оволодіння спеціальною термінологією та базовими поняттями в галузі техніки та технологій;
- вміння сприймати та відтворювати науковий матеріал іноземною мовою;
- здатність вступати в діалоги та дискусії на наукові теми;
- розуміння технічних інструкцій та посібників іноземною мовою;
- можливість представляти власні ідеї та досягнення на міжнародній арені.

Наведені завдання вимагають особливої уваги до змісту та вибору відповідного навчального матеріалу.

При відборі навчального матеріалу особливе значення мають два аспекти:

- відповідність тематиці дисциплін, що вивчаються (тексти і завдання повинні відображати теми, близькі майбутній професійній діяльності студентів);
- актуальність матеріалу (джерела інформації повинні бути сучасними та відповідати сучасному стану науки і техніки).

Для формування лінгвосоціокультурної компетентності в процесі вивчення іноземної мови при підготовці фахівців з електричної інженерії необхідно вибирати тексти, що містять важливу інформацію за такими напрямками:

- фізико-математичні дисципліни;
- механіка та машинобудування;
- електротехніка та електроніка;
- хімія та біотехнологія;
- комп'ютерні технології та програмування.

Також, необхідно включати додаткові елементи, такі як графіки, таблиці та діаграми, щоб полегшити сприйняття складної інформації.

На нашу думку, ефективні методи викладання іноземної мови для фахівців з електричної інженерії повинні містити:

- активне читання наукових текстів та складання конспектів;
- усні перекази прочитаного матеріалу із опорою на ключові терміни;
- участь у групових дискусіях та дебатах на наукові теми;
- виконання письмових завдань, спрямованих на покращення навичок викладу думок іноземною мовою;
- перегляд фільмів та презентацій на іноземній мові з наступним обговоренням побаченого.

Крім того, рекомендується використовувати ігрові методи, наприклад створення проектів,

виконання лабораторних робіт та рішення проблемних завдань, що імітують реальні ситуації, що виникають у професійному середовищі.

В процесі організації навчання необхідно враховувати специфіку контингенту фахівців з електричної інженерії. На нашу думку, необхідно дотримуватись наступної структури заняття:

- перевірка домашнього завдання;
- пояснення нового матеріалу з прикладами та поясненнями;
- закріплення пройденого матеріалу шляхом вправ та тестів;
- практикування отриманих знань у групах чи парах;
- домашнє завдання, спрямоване на повторення та закріплення вивченого матеріалу.

Важливо підтримувати високий рівень активності студентів протягом усього уроку, заохочуючи ініціативу та творчий підхід.

Оцінку досягнень студентів необхідно здійснювати на підставі комплексного підходу, який включає:

- регулярні тестування та іспити;
- залікові роботи та проекти;
- самостійні творчі завдання;
- підсумкову атестацію.

Такий підхід дозволить об'єктивно оцінити прогрес кожного студента та виявити слабкі сторони у навчанні.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Для формування лінгвосоціокультурної компетентності в процесі вивчення іноземної мови при підготовці фахівців з електричної інженерії необхідна цілеспрямована систематична робота, що проводиться зі студентами в процесі навчальної та позанавчальної діяльності в університеті, та формує професійно-ціннісні орієнтації. Професійно-ціннісні орієнтації фахівців з електричної інженерії – це цілісно-особистісне виховання, що відображає сформовану систему знань і ціннісне ставлення до професії, готовність реалізуватися в професійній діяльності відповідно до цінностей, значущих для особистості і суспільства.

Методами, що забезпечують оптимізацію процесу формування професійно-ціннісних орієнтацій, є: використання потенціалу інформаційно-освітнього середовища університету; реалізація сукупності форм і методів формування професійно-ціннісних орієнтацій студентів у процесі вивчення іноземної мови.

Професійно-орієнтована освіта є частиною цілісного процесу формування студентів.

З розвитком ціннісних якостей поглиблюється і професійна самосвідомість студентів, прийняття позиції – в професії фахівців з електричної інженерії важливо бути не тільки видатним фахівцем, що володіє теоретико-методологічними знаннями, але й особистістю гідною, зацікавленою в результатах праці, особистістю зі сформованими цінностями-знаннями, цінностями-якостями і цінностями-відносинами – інженером-професіоналом.

Викладання іноземної мови для фахівців з електричної інженерії вимагає особливого підходу, заснованого на обліку специфіки цільової групи та виборі відповідного навчального матеріалу. Реалізація ефективних методів та стратегій навчання дозволить сформувати необхідні професійні навички та підготувати студентів до успішної взаємодії у професійному середовищі міжнародного масштабу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Белкін І. В., Гонтарук Я. В., Трапаїдзе С. М. Культурна етика ділового спілкування як основа взаємодії між основними учасниками на ринку. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2022. Випуск 3 (36). С. 45–49. DOI: <https://doi.org/10.32782/easterneurope>
2. Волошина О. Застосування самостійної роботи у процесі формування інформаційно-комунікативної компетентності студентів при вивченні іноземної мови в аграрних закладах вищої освіти. *Молодь і ринок*. 2024. № 1 (221). С. 78–91. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2024.298585>
3. Волошина О. В. Багатомовність як основний фактор підготовки студентів аграрних закладів вищої освіти в лінгвосоціокультурному просторі. *Молодь і ринок*. 2025. № 1 (233). С. 75–88. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2025.322519>
4. Волошина О. В. Використання методу мозкового штурму у викладанні іноземної мови. *Інноваційна педагогіка*. 2021. Вип. 38. С. 28–33.
5. Волошина О. В. Застосування педагогічних технологій у процесі формування лінгвосоціокультурної компетентності при підготовці фахівців в аграрних закладах вищої освіти. *Наука і техніка сьогодні*. 2025. № 2 (43). С. 526–549. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-6025-2025-2\(43\)](https://doi.org/10.52058/2786-6025-2025-2(43))
6. Волошина О. В. Професійно-орієнтована підготовка студентів в аграрних закладах вищої освіти у процесі вивчення іноземної мови. *Наука і техніка сьогодні*. 2024. № 2 (30). С. 507–531. URL: <http://perspectives.pp.ua/index.php/nts/article/view/9400/9453> ; DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-6025-2024-2\(30\)-507-531](https://doi.org/10.52058/2786-6025-2024-2(30)-507-531)
7. Волошина О. В. Формування інформаційно-комунікативної компетентності студентів у процесі вивчення іноземної мови в аграрному закладі вищої освіти. *Молодь і ринок*. 2023. № 6–7 (214–215). С. 138–151. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2023.287904> 634.2024.298585.
8. Волошина О. В. Формування полікультурних компетентностей у майбутніх фахівців аграрної галузі. *Молодь і ринок*. 2022. № 2. С. 99–105. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2022.256017>
9. Гончарук І. В., Юрчук Н. П. Організація єдиного електронного науково-освітнього простору сучасного університету. *Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки і практики*. 2018. № 12. С. 75–87.
10. Горобець А. В. Технологія ChatGPT як ефективний інструмент при викладанні дисциплін «Українська мова та етнокультурологія» й «Іноземна мова». *Вісник науки та освіти*. 2025. № 3 (33). С. 216–228. DOI: <https://doi.org/10.52058/2786-6165-2025-3> (33)-216-228
11. Гріщенко І. В. Формування самооцінки як необхідної умови досягнення професійної компетентності. *Інноваційні технології в процесі підготовки фахівців*: збірник наукових праць. Вінниця: ВНТ. 2016. С. 53–55.
12. Гріщенко І. В. Цілі та завдання кейс-методу при викладанні курсу «Державний фінансовий контроль». *Дистанційне навчання як сучасна освітня технологія*: матеріали міжвузівського вебінару. 31 березня 2017 р. Вінниця, 2017. С. 76–78.
13. Гунько І. В., Волошина О. В. Практичне застосування ділової гри при вивченні іноземної мови в умовах навчально-науково-виробничого комплексу «Всеукраїнський науково-навчальний консорціум». *Інноваційна педагогіка*. 2021. Вип. 35. С. 17–21.
14. Гунько І. В., Волошина О. В. Застосування кейс-методу в процесі викладання іноземної мови в умовах навчально-науково-виробничого комплексу «Всеукраїнський науково-навчальний консорціум». *Інноваційна педагогіка*. 2021. Випуск 32. Т. 2. С. 75–79.
15. Довгань Л. І. Використання тестів у навчанні іноземної мови студентів немовних вищих навчальних закладів. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка*. 2009. № 44. С. 22–25.
16. Дмитрук Л., Волошина О. Аспекти формування професійних компетенцій у студентів закладів вищої освіти нефілологічного профілю. *Молодь і ринок*. 2023. № 1 (209). С. 98–103. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2023.273167>
17. Ковальова К. В. Особистісно-орієнтоване навчання, як складова процесу фахової підготовки спеціалістів інженерного профілю. *Техніка, енергетика, транспорт АПК*. 2017. № 4. С. 46–50.

18. Кравець Р. А. Педагогічне проектування технології формування полікультурної компетентності майбутніх фахівців аграрної галузі. *Актуальні проблеми філології і професійної підготовки фахівців у полікультурному просторі*. 2020. № 3. С. 209–212.
19. Купчук І. М., Гонтарук Я. В., Присяжнюк Ю. С. Перспективи підвищення рівня енергетичної автономії переробних підприємств АПК України за рахунок виробництва біогазу. *Техніка, енергетика, транспорт АПК*. 2022. № 3 (118). С. 59–73. DOI: <https://doi.org/10.37128/2520-6168-2022-3-8>
20. Купчук І. М., Яропуд В. М., Телекало Н. В., Граняк В. Ф. Перспективи та передумови впровадження автономних систем електрозабезпечення агропромислових підприємств. *Техніка, енергетика, транспорт АПК*. 2020. № 3 (110). С. 51–63.
21. Логоша Р. В., Пронько Л. М. Маркетинг-менеджмент у системі управління аграрних підприємств. *Економіка, фінанси, менеджмент: актуальні питання науки і практики*. 2022. № 3 (61). С. 77–91.
22. Лутковська С. М. Використання інноваційних педагогічних технологій при вивченні природничо-наукових дисциплін у ЗВО аграрного профілю. *Наукові записки ВДПУ ім. М. Коцюбинського. Серія: Педагогіка і психологія*. 2018. № 56. С. 153–157.
23. Можаровська О. Е. Навчання професійно орієнтованого іншомовного спілкування студентів технічних освітніх закладів як педагогічна проблема. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми*. 2020. Вип. 57. С. 125–130.
24. Сіладі В. В., Берта Е. Т., Холод І. В. Вплив сучасних технологій на термінографію у формуванні мовної компетентності студентів-філологів. *Вісник науки та освіти. Серія: Філологія, культура і мистецтво, педагогіка, історія та археологія, соціологія*. 2024. № 2 (22), С. 471–484.
25. Bakhmat N., Maksymchuk B., Voloshyna O., Kuzmenko V., Matviichuk T. Designing Cloud-oriented University Environment in Teacher Training of Future Physical. Education Teachers. *Journal of Physical Education and Sport*. 2019. Vol 19 (Supplement issue 4). Art 192 P. 1323–1332.
26. Bilous O. S., Voloshyna O. V. Some aspects of the essence of intercultural communicative competence with the future specialist of higher education. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. Педагогічні науки*. 2020. Вип. 3 (102). С. 15–25.
27. Inna Sysoieva, Andriy Pukas, Viktoriia Sysoieva, Tatyana Pukas, Irina Grishchenko, Oksana Balaziuk, Olena Hrynyk (2024) The phenomenon of growing popularity of it education and its impact on the global economy. *Library Progress International*. Vol. 44 № 3. URL: <https://bpasjournals.com/library-science/index.php/journal/article/view/2677>
28. Kapranov O., Voloshyna O. Learning english under the sounds of air raid sirens: analysing undergraduate efl students' sustainable learning practices. *Sustainable Multilingualism*. 2023. Volume 23. Issue 1. P. 1–24. URL: <https://www.scopus.com/record/display.uri?eid=2-s2.0-85186187017&origin=resultlist>
29. Kapranov O., Voloshyna O.V. Education for sustainable development at the royal agricultural university (RAU): a quantitative analysis of the rau's discourse. *Наука і техніка сьогодні*. 2025. № 5 (46). С. 412–426. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-6025-2025-5\(46\)-412-426](https://doi.org/10.52058/2786-6025-2025-5(46)-412-426). URL: <http://perspectives.pp.ua/index.php/nts/article/view/24425/24400>
30. Kapranov A. Beginner students' speech fluency in a second language compared across two contexts of acquisition. In E. Piechurska-Kuciel & E. Szymańska-Czaplak (eds.) *Language in Cognition and Affect* (pp. 81–94). Berlin/Heidelberg : Springer. 2013. DOI: https://doi.org/10.1007/978-3-642-35305-5_5
31. Kapranov O. Conceptual metaphors in British Foreign secretary's twitter discourse involving Ukraine. *Respectus Philologicus*, 29 (34), 2016. 75–86.
32. Kapranov O. The framing of an EFL primary school teacher's identity by Norwegian pre-service primary school teachers. *Konińskie Studia Językowe*, 6 (3), 2018. 329–351.
33. Kapranov O. English goes digital: Framing pre-service teachers' perceptions of a learning management system in their EFL studies. *ExELL (Explorations in English Language and Linguistics)*, 8 (1), 2020. 47–67. DOI: <https://doi.org/10.2478/exell-2020-0013>
34. Kapranov O. Framing the identity of an ideal primary school teacher of English. *English Studies at NBU*, 6 (1), 2020. 95–110. DOI: <https://doi.org/10.33919/esnbu.20.1>
35. Kapranov O. Discursive representations of education for sustainable development in policy documents by English medium instruction schools in Estonia and Norway. *Discourse and Communication for Sustainable Education*, 12 (1), 2021. 55–66. DOI: <https://doi.org/10.2478/dcse-2021-0005>
36. Kapranov O. Between a burden and green technology: Rishi Sunak's framing of climate change discourse on Facebook and X (Twitter). *Information & Media*, 99, 2024. 85–105.
37. Kapranov O., Voloshyna O. V. The acquisition of discourse markers by ESP undergraduates: uncovering sustainable practices in descriptive essay writing. *Sustainable Multilingualism*. 27, 2025. 156–184. DOI: <https://doi.org/10.2478/sm-2025-0015>
38. Kuzheliev M., Zherlitsyn D., Nechyporenko A., Lutkovska S., & Mazur H. Distance learning as a tool for enhancing university academic management processes during the war. *Problems and Perspectives in Management*, 21 (2), 2023. 23–30. DOI: [https://doi.org/10.21511/ppm.21\(2-si\).2023.04](https://doi.org/10.21511/ppm.21(2-si).2023.04)

39. Voloshyna O. Methods of formation of information and communicative competence of students of higher education institutions based on the use of educational resources in crisis situations. In: Modern educational technologies in the training of specialists in the agricultural sector during the crisis: Scientific monograph. Riga, Latvia : "Baltija Publishing", 2023. P. 77–101. DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-298-2-2>

40. Voloshyna O.V. Application of modern pedagogical technologies when teaching a foreign language in the non-linguistic higher education institution. Development of scientific, technological and innovation space in Ukraine and EU countries : Collective monograph. 1 st ed. Riga, Latvia : "Baltija Publishing", 2021. P. 124–144.

41. Voloshyna O.V. Formation of information and communicative competence of future agrarian specialists in higher education institutions. Theoretical and practical aspects of the development of modern scientific research : Scientific monograph. Part 2. Riga, Latvia : "Baltija Publishing". 2022. P. 234–259. DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-195-4-25>

42. Voloshyna O. Formation of students' intercultural competence in the conditions of modern global changes. *Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді*. 2021. Вип. 25. Кн. 1. С. 60–72.

43. Voloshyna O.V. Complex coordination application for interactive methods while teaching foreign languages. *Modern engineering and innovative technologies*. 2021. Issue № 15. Part 6. P. 17–28.

Волошина О. В.

Стаття поширюється на умовах ліцензії відкритого доступу (CC BY)

Дата першого надходження статті до видання: 12.02.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 07.03.2026

Дата публікації (оприлюднення) статті: 16.04.2026

